De Levende Natuur 78 (8):173-181 (1975)

groeiende planten en voorkomende vlinders. Juist daarom misschien voor andere natuurliefhebbers des te leuker een dergelijk onderzoekje zo tussen de bedrijven door ook elders eens te verrichten?

Nederlandse namen met de wetenschappelijke tussen haakjes er achter van de vermelde vlindersoorten in systematische volgorde: 1) Koninginnepage *(Papilio machaon)*, 2) Koolwitje *(Pieris brassicae)*, 3) Knollewitje *(Pieris rapae)*, 4) Klein geaderd witje *(Pieris napi)*, 5) Gele luzernevlinder *(Colias hyale)*, 6) Citroenvlinder *(Gonepteryx rhamni)*, 7) Dagpauwoog *(Inachis io)*, 8) Atalanta *(Vanessa atalanta)*, 9) Distelvlinder *(Vanessa cardui)*, 10) Kleine vos *(Aglais urticae)*, 11) Gehakkelde aurelia *(Polygonia c-album)*, 12) Keizersmantel *(Argynnis paphia)*, 13) Grote parelmoervlinder *(Mesoacidalia aglaja)*, 14) Kleine parelmoervlinder *(Issoria lathonia)*, 15) Heidevlinder *(Hipparchia semele)*, 16) Donker zandoogje *(Hipparchia statilinus)*, 17) Bruin zandoogje *(Maniola jurtina)*, 18) Hooibeestje *(Coenonympha pamphilus)*, 19) Argusvlinder *(Lasiommata megera)*, 20) Vuurvlindertje *(Lycaena phlaeas)*, 21) Bruine vuurvlinder *(Heodes tityrus)*, 22) Hulstblauwtje *(Celastrina argiolus)*, 23) Bruin blauwtje *(Aricia agestis)*, 24) Icarusblauwtje *(Polyommatus icarus)*, 25) Bosdikkopje *(Ochlodes venatus)*, 26) Gammauil *(Autographa gamma)*.

Avifaunistische notities van de Galapagos Eilanden

JAN P. STRIJBOS

Tot de soortenarme avifauna van de Galapagos Eilanden behoren slechts twee soorten meeuwen: de Lavameeuw en de Zwaluwstaartmeeuw.

De eerstgenoemde is een echte meeuw *(Larus fuliginosus)* en dus verwant aan onze Kokmeeuw, Zilvermeeuw en Stormmeeuw.

Fig. 1. *Lavameeuw. Hood, mei 1972.*

Deze egaal roetkleurige meeuw (fig. 1) is een nogal raadselachtige figuur, waardoor het heel lang geduurd heeft voordat men nesten van deze soort had kunnen ontdekken. Men wist dat de dieren op de eilanden nestelden, want men had nog-niet-vliegvlugge jongen gezien en bovendien bij een gedood wijfje een legrijp ei in het ovarium gevonden. Door hun geheimzinnig gedrag op de broedplaats, waarvan men overigens nog maar weinig weet, heeft men pas in de laatste jaren enkele nesten kunnen ontdekken. Zij broeden solitair en gaan bij de eerste nadering van gevaar reeds op grote afstand van het nest, terwijl zij zich buiten hun broedterritorium uitzonderlijk mak en tam gedragen, zodat men ze tot op korte afstand kan naderen; zij strijken neer op het schip en zetten zich neer op de reeling en de tuigage en tonen niet de minste schuwheid. Zij schuimen langs de vloedlijn, volgen de vissersschepen en zijn te vinden

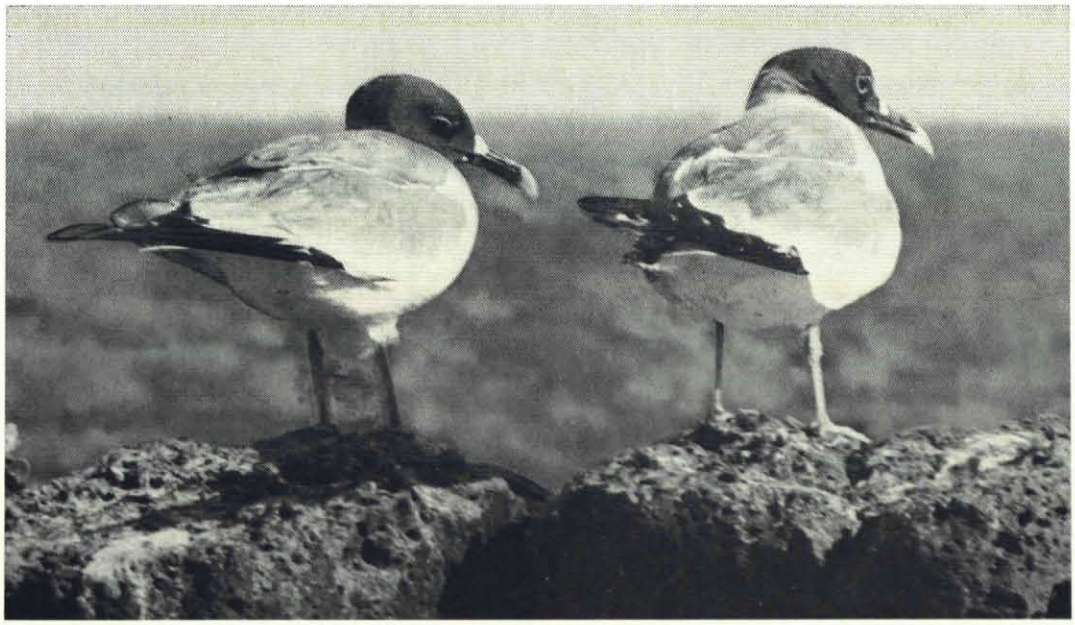

Fig. 2. *Zwaluwstaartmeeuwen. Las Plazas, mei 1971.*

in de omgeving van de nederzettingen, leven van kleine visjes en weten pasgeboren Zeeleguanen te vangen, roven ook eieren van andere zeevogels en kunnen bovendien optreden als afvalopruimers.

De overwegend donkere kleur is een oecologische aanpassing aan de omgeving en geeft ze een goede schutkleur temidden van de donkere lavarotsen en bazaltkliffen. Alleen de onderzijde is wat lichter, de snavel en de poten zijn evenals de vleugels zwart. Het oog heeft een wit ooglid, dat echter bij de nog niet geheel lichamelijk en geslachtelijk volwassen vogels ontbreekt. Zij komen op de meeste eilanden voor, maar zijn niet zo talrijk als de Zwaluwstaartmeeuw; de totale populatie wordt geschat op 400 paren.

In tegenstelling met de Lavameeuw is de Zwaluwstaartmeeuw *(Creagrus furcatus)* een bijzonder kleurige meeuw (fig. 2). Bij de volwassen vogels zijn de rug en de vleugels grijs, de rest van het lichaam is wit, de gehele kop tot diep in de nek is zeer donker grijs, de zware donkere snavel heeft een lichte snavelpunt en bij de snavelbasis een toefje witte veren. Die lichte snaveltip heeft dezelfde functie als de oranje vlek op de snavel van de Zilvermeeuw en Kleine mantelmeeuw, waarvan de betekenis ons duidelijk is geworden door het onderzoek van Dr. Niko Tinbergen: bij het voedselbedelen pikt de jonge vogel herhaaldelijk naar de witte snaveltip en stimuleert daardoor de oude vogel tot voedselafgifte. De poten met de zwemvliezen zijn rood, het zeer grote donkere oog is omgeven door een opvallende, brillant rode oogring. Het vele reinwit en zwart, het zeer donkere grijs van de kop en het vurige rood van oogring en poten stempelen deze vogel tot een zeer attractieve meeuw en wel tot een der mooiste ter wereld. Vooral op het eiland Las Plazas, een der kleine eilanden en dus zeer overzichtelijk, kunnen wij deze bijzonder fraaie meeuw bij honderdtallen langs de klifkust en op zeer korte afstand gadeslaan en bewonderen. Dat zeer grote oog, groter dan bij enig andere meeuw, staat in verband met de nach-

telijke voedseltochten. De vogels zijn verplicht de gehele dag bij hun nesten, eieren en jongen te blijven en mogen deze geen enkel ogenblik verlaten. En wel in verband met de predatie van fregatvogels, van drieste spotlijsters, die zelfs proberen het ei onder een broedende Galapagos-albatros weg te pikken, en van andere tafelschuimers. Deze liggen voortdurend op de loer en slaan onmiddellijk toe zodra een meeuw zijn nest heeft verlaten. Pas als de duisternis is ingevallen, kunnen de meeuwen er op uit trekken om het nodige voedsel voor zichzelf en hun jong te bemachtigen dat voor het belangrijkste deel uit pijlinktvissen en allerlei kleine visjes bestaat. Het geluid dat zij laten horen, totaal verschillend van elk ander meeuwegeluid, bestaat uit een dun, scherp en ratelend gekrijs. Bij de terugkeer van de nachtelijke voedseltochten kunnen zij door de echo van hun gekrijs, dat tegen de rotswand terugslaat, weer hun klifkusten terugvinden. Het zijn bij voorkeur klifkustbewoners, en zij vechten op dezelfde manier als onze Drieteenmeeuw, die dezelfde nestplaats kiest. Zij broeden in kolonies en komen voor op vrijwel alle eilanden. Zij ontbreken echter op het westelijk gelegen eiland Fernandina en het westelijk deel van Isabela, waar het water belangrijk kouder is dan in het oostelijke deel van de archipel. Men neemt aan dat de totale populatie tussen de 10.000 en 15.000 paren ligt. Zij leggen slechts één zandkleurig, donker gevlekt ei en broeden om de negen of tien maanden en men kan dus, evenals dat bij de Lavameeuw het geval is, het gehele jaar door nestelende exemplaren verwachten. Het ovarium is niet capabel om twee eieren te produceren. Toch komt het wel een heel enkele keer voor dat de vogel twee eieren legt; een der eieren is dan onbevrucht. Geeft men een Zwaluwstaartmeeuw twee eieren, dan ontwikkelen zich echter twee broedvlekken en is de vogel in staat beide eieren uit te broeden en de jongen groot te brengen.
Buiten de broedtijd verschijnt de Zwaluwstaartmeeuw vaak nabij de kusten van Ecuador en Peru. Ook werd de soort op Cocos Eiland waargenomen.
Beide soorten meeuwen zijn endemisch en worden dus alleen of vrijwel alleen gevonden op de Galapagos Eilanden. Een klein aantal Zwaluwstaartmeeuwen broedt op Malpelo Eiland voor de kust van Columbia.

De rotspelikanen zijn op de Galapagos Eilanden door drie soorten vertegenwoordigd. Dat zijn Roeivoetigen, waartoe ook de aalscholvers en de pelikanen behoren en waarvan de poten zijn voorzien van vier naar voren gerichte tenen die door zwemvliezen verbonden zijn. De Engelsen noemen deze vogels Boobies. Soms wordt ook de naam Jan van Gent gehanteert, zoals in het werk „Galapagos" van J. Laruelle. Dat is onjuist, want dat is de soortnaam van *Sula bassana*, die talrijk broedt op de Bass Rock en op de Shetlands en IJsland. In de Nederlandse vertaling van het boek van I. Eibl-Eibesfeldt „Galapagos - Een hof van Eden in de Stille Oceaan" en eveneens in de Nederlandse versie „De vogels van de wereld" door Oliver L. Austin noemt men deze vogels Rotspelikaan. Er is dus nogal wat verwarring betreffende de naamgeving.[1])
De talrijkste rotspelikaan is wel de Blauwvoet-rotspelikaan (fig. 3), die broedt op de meeste eilanden, behalve op de eilanden ten noorden van de evenaar. Hij heeft echter vroeger ook op het noordelijke eiland Tower gebroed. Hij is gemakkelijk aan de prachtig blauwe poten en zwemvliezen te herkennen. Bij jonge dieren zijn de poten grijs. De wijfjes zijn groter dan de mannetjes

[1]) Prof. Dr. K. H. Voous acht de naam Rotspelikaan onjuist en stelt voor deze vogels voortaan Boebie te noemen.

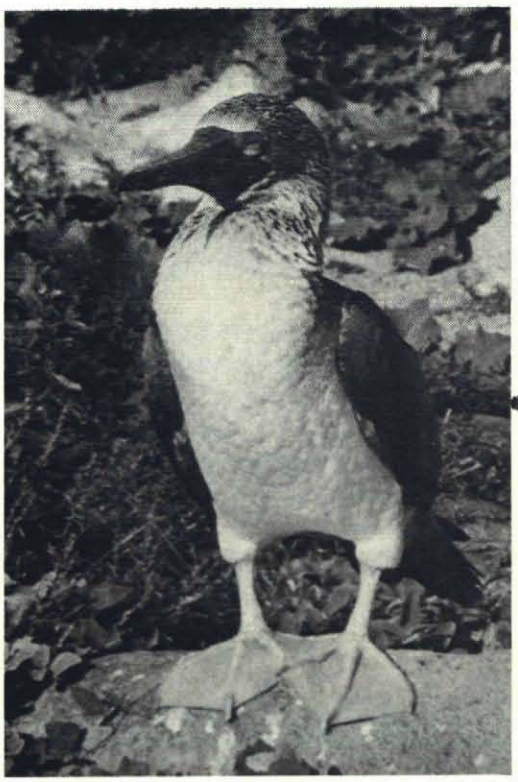

Fig. 3. *Blauwvoet-rotspelikaan. Hood, mei 1972.*

en hebben een grotere, donkere pupil, die sterk contrasteert met de gele iris. Zij broeden in grotere en kleinere kolonies en leggen twee of drie eieren, die kalkwit zijn. Het nest ligt op de bodem en van nestbouw is maar weinig sprake. De broedcyclus bedraagt zeven of negen maanden. Twee jonge vogels die geringd werden op de Galapagos, werden later terug gemeld van Ecuador. Het verspreidingsgebied omvat West-Mexico tot Noord-Peru.

De Masker-rotspelikaan is de grootste en lijkt wel wat op onze Jan van Gent. De zware snavel is diep geel, de naakte huid rondom de snavelbasis is blauwachtig zwart en vormt een duidelijk masker. De vogels vormen kolonies nabij de kust en leggen twee kalkwitte eieren op de rotsbodem, zonder zich al te druk te maken met de nestbouw. Deze soort is wijd verspreid over het gehele tropische en subtropische gebied. Van de derde soort, de Roodvoet-rotspelikaan (fig. 4), bestaan twee kleurfasen. Op de Galapagos Eilanden is de donkere fase zeer algemeen en de witte kleurfase maakt slechts 5% uit van de totale populatie. Deze soort is verspreid over de tropische Stille Oceaan, de Atlantische en de Indische Oceaan. Op de Seychellen in de Indische Oceaan is de lichte vorm algemeen en ontbreekt de donkere kleurfase. De Roodvoet-rotspelikanen zijn van de twee andere soorten te onderscheiden aan de bijzonder fraaie rode poten en zwemvliezen en de lichtblauwe snavel met rode basis. Zij nestelen niet op de grond maar bouwen een slordig en wei-

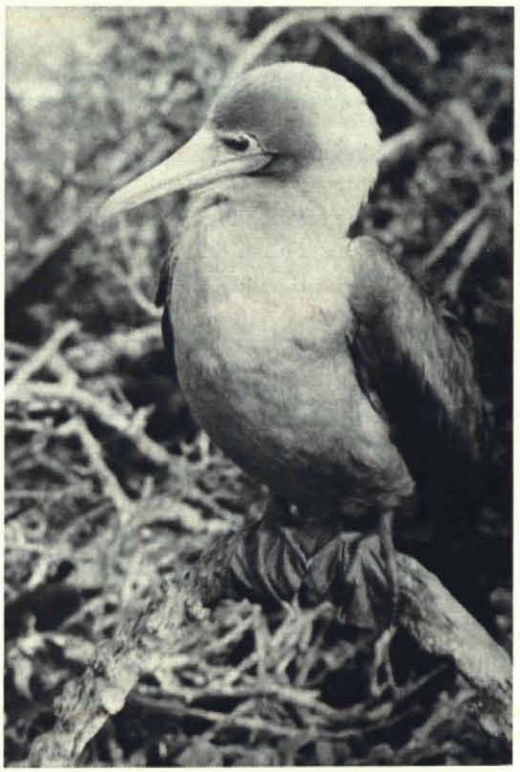

Fig. 4. *Roodvoet-rotspelikaan. Tower, mei 1971.*

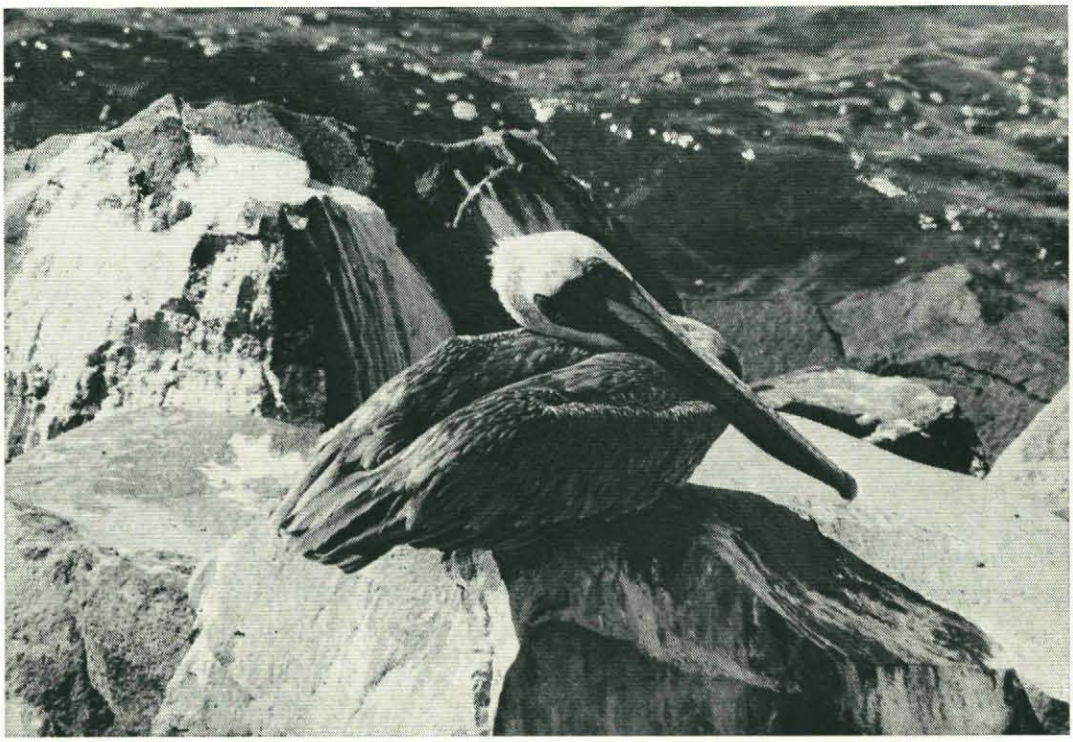

Fig. 5. *Bruine pelikaan.*

nig solide takkennest in lage struiken, waar zij in kolonies broeden. Op de Galapagos Eilanden nestelen zij voornamelijk op de eilanden aan de periferie van de eilanden en ontbreken zij op de centraal gelegen eilanden. Een zeer grote kolonie vinden wij op Tower, waar men het totale aantal op 140.000 paren schat. Verder broeden zij op Culpepper, Wenman, op het kleine eilandje Gardner bij Floreana en op Punta en Isla Pitt. Zij bezoeken maar zeer weinig de kusten waar zij niet tot broeden komen. Het legsel bestaat uit slechts één wit ei; de broedtijd valt in alle maanden van het jaar, maar wordt wel min of meer bepaald door de hoeveelheid voedsel die beschikbaar is.

Alle soorten rotspelikanen leven van alle mogelijke soorten vis en het zijn alle drie stootduikers. Maar zij hebben alle drie hun eigen viswater en in dat opzicht beconcurreren zij elkaar niet. De Blauwvoet-rotspelikaan blijft het dichtst bij huis en vist nabij de kust waar hij broedt. De Maskerrotspelikaan zoekt zijn „stekkie" wat verderop en de Roodvoet-pelikaan maakt enorme tochten voor het bemachtigen van zijn voedsel en dat zou de reden zijn dat hij niet in het centrale deel van de archipel tot nestelen komt, want dan zouden de voedseltochten te lang worden.

Een andere visvanger die op de Galapagos zeer algemeen voorkomt is de Bruine pelikaan, zeer gemakkelijk aan de bijzonder zware en lange snavel met keelzak te herkennen (fig. 5). Die karakteristieke snavel sluit verwarring met andere soorten uit. De hoofdkleur van het dier is voornamelijk bruin en de Spanjaarden spreken dan ook van de Pelicano café. In het bruiloftskleed is de bovenkop wit met een zeer mooie ha-

zelnootkleurige achterhals, met wit afgezet. Jonge vogels zijn geheel bruin met een wat lichtere onderzijde. De Bruine pelikaan nestelt in kleine kolonies in de mangrovenbossen langs de kust, soms ook op de grond. Het nest is een klein takkennest, dat te klein lijkt voor zo'n grote vogel, en bevat twee of drie kalkwitte eieren. De broedtijd strekt zich uit over het gehele jaar. Het verspreidingsgebied van de Bruine pelikaan strekt zich uit van het zuiden van de Verenigde Staten over Midden-Amerika en Zuid-Amerika.

Van de acht verschillende soorten reigers zijn er drie, die op de Galapagos geregeld waargenomen worden en er ook broedvogel zijn. Dat zijn de kolossale Grote blauwe reiger *(Ardea herodias),* de Lavareiger *(Butorides sundevalli)* en de Geelkruin-nachtreiger *(Nyctanassa violacea).*

De eerste is een bijzonder grote reiger, die wat kleur en tekening betreft enige overeenkomst vertoont met onze Blauwe reiger. Hij leeft van vis, lavahagedissen, jonge Zeeleguanen en jonge vogels. Hij broedt meestal in de mangrovenbossen en merendeels solitair. Het legsel bestaat uit twee of drie bleekblauwe eieren. Zoals dat bij vele vogels van de Galapagos Eilanden het geval is, kunnen wij in elke maand van het jaar nestelende exemplaren verwachten. Er is nauwelijks sprake van lente, zomer, herfst en winter, alle dagen zijn even lang en het liedje van:

„In mei leggen alle vogels een ei
Behalve de Kwartel en de Spriet
Die leggen in meimaand niet"

gaat voor de tropen niet op en dus ook niet voor de Galapagos Eilanden, die doorsneden worden door de evenaar.

De Lava- of Groene reiger, de kleinste van het drietal, is van boven donkergroen, van onderen iets lichter; hij draagt aan het achterhoofd verlengde kruinveren en heeft een donkere snavel en geel-oranje poten. Het voedsel bestaat uit kleine visjes, Lavahagedissen en kleine krabbetjes. Hij nestelt ook weer in mangrovenbossen, maar ook wel tussen de rotsen en in spleten. In de broedtijd is er een top tussen september en maart. In gebieden waar het voedsel rijkelijk aanwezig is, worden wel eens twee of drie nesten bij elkaar gevonden. In een eenvoudig takkennest worden twee of drie groene eieren gelegd. Lavareigers zijn opmerkelijk mak en ze tippelen vaak vlak voor je voeten, verdwijnen dan even tussen de lavarotsen om even verderop weer te voorschijn te komen. Op een keer stootte ik er een op van een nest tussen de stenen, wachtte even en toen ging de vogel weer rustig op de eieren zitten, terwijl ik er naast stond. Soms staan ze doodstil te loeren op een of andere prooi maar zij vissen ook als een IJsvogel, waarbij zij bliksemsnel in het water neer schieten. De egale donkere kleur geeft ze een uitstekende beschutting temidden van de sombere tinten van de lavabodem. Deze kleine reiger is een endeem en komt dus alleen op de Galapagos Eilanden voor.

De Geelkruin-nachtreiger is in alle opzichten een echte Kwak, met een opvallende zwarte oogstreep en witte verlengde kuifveren en een oranje-bruin oog (fig. 6). In het midden van de kruin een gele streep. Jonge dieren zijn grijsbruin en sterk gevlekt, vooral op de onderzijde. Deze reigers voeden zich met kleine krabben (die prachtig rood zijn en door de Engelsen Sally Lightfoot worden genoemd), duizendpoten, schorpioenen en allerlei insekten. Zij broeden solitair en leggen twee tot vier blauwgroene eieren in een nest van takjes en twijgen, merendeels in mangrovenbossen maar ook wel onder een rots of in een spleet. Zij vormen een vrij algemene verschijning op alle eilanden en wel voornamelijk in de kustzone, ontbreken echter op Culpepper en Wenman,

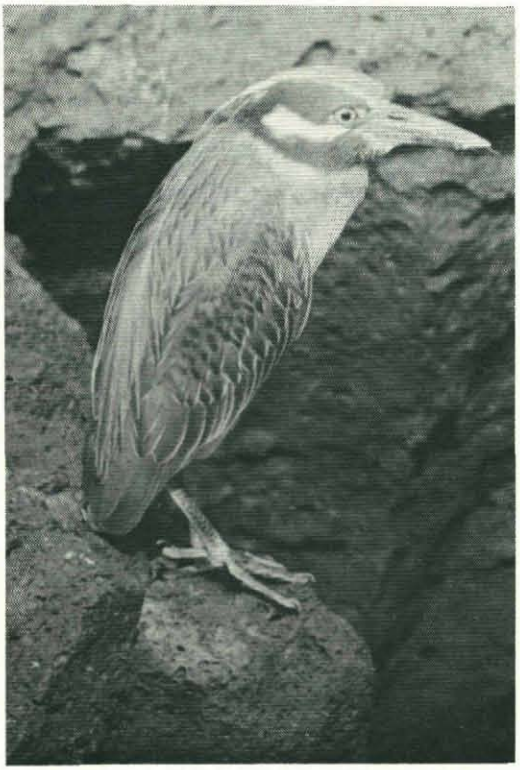

Fig. 6. *Geelkruin-nachtreiger. Santa Cruz, mei 1972.*

twee kleine eilanden in de periferie en op grote afstand van de hoofdeilanden, die daardoor een nogal uitzonderlijke positie innemen met een eigen fauna, afwijkend van de andere eilanden.

Onze Kwak *(Nycticorax nycticorax),* die de Engelsen Night Heron noemen en de Amerikanen Black-crowned Night Heron, een ware cosmopoliet die in vele delen van de wereld voorkomt, werd maar een enkele keer op de eilanden waargenomen.

De Koereiger *(Bubulcus ibis),* een kleine zilverreiger die een dynamische verspreidingsdrift heeft getoond, is op de Galapagos Eilanden een nieuwkomer, die in 1964 voor het eerst werd waargenomen. Tegenwoordig wordt hij geregeld gezien, voornamelijk tussen juli en april. De vogels vormen als regel een levensgemeenschap met grote zoogdieren. Op de eilanden graag met verwilderde runderen, zoals op Isabela, en met Zeeleeuwen. Men meent dat zij er tegenwoordig ook tot broeden komen.

De Grote zilverreiger *(Casmerodius albus)* broedt waarschijnlijk op de centraal gelegen eilanden, maar is onbekend op de eilanden aan de randen van de archipel. Men ziet hem voornamelijk aan de kusten en maar zeer zelden in het binnenland. Deze soort is wijd verspreid over vele delen van de wereld.

Een andere Amerikaanse witte reiger is de Snowy Egret *(Leucophoyx thula).* Heeft geen Nederlandse naam. Is ongeveer even groot als de Koereiger, heeft een slanke zwarte snavel en zwarte poten en opvallende gele tenen, waarom de Amerikanen deze reiger „the heron with the golden slippers" noemen. Hij is op de Galapagos Eilanden een ongeregelde bezoeker, die in 1965 voor het eerst hier werd waargenomen.

Dan is er nog een andere reiger: *Butorides striatus.* Hij is verwant aan de Lavareiger, echter bleker en alleen bekend van Fernandina, Isabela, Santa Cruz, San Cristobal, Duncan en Pinta. Ofschoon pas onlangs broedgevallen bekend zijn geworden, is hij geen nieuwkomer, want er zijn balgen (huiden) verzameld tijdens de Academy Expeditie van 1905-06, die toegeschreven worden aan deze soort.

De Flamingo *(Phoenicopterus ruber)* is een van de weinige vogels op de eilanden die schuw zijn en zeer moeilijk te benaderen. Mogelijk staat dat in verband met het feit dat er al eeuwenlang op deze vogels wordt gejaagd terwille van het vlees en de veren. Het broedvogelbestand is niet groot en naar men meent bedraagt dit zo tussen de 500 en 1000 exemplaren. De kleine kolonies zijn met enige geheimzinnigheid omgeven en

De Levende Natuur 78 (8):173-181 (1975)

moeilijk te ontdekken. Bovendien broeden zij niet elk jaar op dezelfde plaats. De bezoekers van de Galapagos hebben de meeste kans deze uitzonderlijk schilderachtige en fraaie vogels te zien bij de lagunen van Florida en James. De Flamingo van de Galapagos behoort tot dezelfde ondersoort die in Midden-Amerika, het Caraibische gebied, zoals op de Bahama's en Bonaire, voorkomt.

Er komt op de eilanden maar één duivesoort voor, de Galapagos-duif *(Zenaida galapagoensis),* een koket en zeer weinig schuw duifje, ter grootte van onze Turkse tortel, met rode poten en een vergeet-mijnietjes blauwe oogring. Het nest van wat grassprietjes en ander plantemateriaal, dat men kan vinden tussen de rotsblokken, bevat twee witte eieren. De duifjes broeden in alle maanden van het jaar.

De roofvogels zijn slecht vertegenwoordigd. De Visarend *(Pandion haliaetus)* en de Slechtvalk *(Falco peregrinus)* bezoeken de eilanden ongeregeld en in klein aantal. Alleen de Galapagos-buizerd *(Buteo galapagoensis)* is er broedvogel (fig. 7). Door hun opmerkelijke tamheid — men kan ze uit de hand vaak voeren — waren de dieren een gemakkelijke prooi voor de eerste kolonisten en men heeft ze bij vele honderden doodgeslagen. Thans is deze endemische dagroofvogelsoort uitgeroeid op Floreana, San Cristobal en Daphne, en op de andere eilanden, vooral op de bewoonde, sterk in aantal achteruit gegaan. De volwassen exemplaren zijn donkerbruin, soms bijna zwartbruin. De jonge exemplaren hebben een lichte kleur met donker bruine vlekken en strepen. De mannetjes zijn wat kleiner en slanker dan de wijfjes. Zij gedragen zich als standvogel en bewonen jarenlang een bepaald territorium. Waarschijnlijk sluiten zij een huwelijk voor het leven. Onze landgenoot Dr. Tjitte de Vries, die verbonden is aan het Darwin Station op Santa Cruz en promoveerde op een academisch proefschrift „The Galapagos Hawk", schat het aantal broedparen thans op 120-150. Volgens hem heeft deze roofvogel een breed voedselspectrum. In hoofdzaak bestaat het voedsel uit ratten, duiven, verder ook lavahagedissen, Darwin-vinken en duizendpoten. Soms brengen zij hun jongen ook groot met Zeeleguanen, pijlstormvogels en de placenta's van zeeleeuwen. Het zijn ook afval-opruimers, die zich te goed doen aan de kadavers van geiten en zeeleeuwen. Er komt polyandrie voor. Het nest ligt op de grond maar ook wel in een boom. Het legsel bestaat uit

Fig. 7. *Galapagos-buizerd. James, mei 1972.*

De Levende Natuur 78 (8):173-181 (1975)

twee of drie witte eieren. Er werden broedgevallen vastgesteld in alle maanden van het jaar, soms broeden de vogels tweemaal in een jaar. Zij zijn bij de wet beschermd, maar lopen gevaar op de door de mens bewoonde eilanden uit te sterven. Op de onbewoonde eilanden is het gevaar voor uitsterven gering.

De eerste maal dat ik de Galapagos Eilanden bezocht (1971), zag ik slechts tweemaal een schim van deze vogel. Wel ontdekte een onzer een nest tijdens ons bezoek aan Hood, maar werd toen zo fel aangevallen door de vogels dat hij ontdaan de benen moest nemen. Het daarop volgende jaar hadden wij het geluk zeven maal een Galapagos-buizerd te mogen waarnemen op zeer korte afstand. Daarvan waren vijf jonge exemplaren, die gemakkelijk aan de sterke vlektekening zijn te onderscheiden.

Ook de uilen zijn dungezaaid op de Galapagos. Slechts twee soorten zijn bekend geworden: de Kerkuil *(Tyto alba)* en de Velduil *(Asio flammeus)*. De cosmopolitische Kerkuil is alleen bekend van de grotere eilanden en meestal nestelen de dieren in een grot en leggen zij in de maanden november-december of in februari-juli een of twee witte eieren. Zij jagen in de schemering en in de nacht. Ook de Velduil is een niet talrijke en vrij zeldzame broedvogel, die overdag jacht maakt op vogels, ratten en muizen en daarvoor geregeld de zeevogelkolonies bezoekt, waar hij stormvogeltjes en pijlstormvogels weet te slaan. Gedurende de nachtelijke uren zijn het voornamelijk de muizen die hem tot voedsel moeten dienen. Het nest ligt op de grond tussen de vegetatie en daarin worden drie tot vijf witte eieren gelegd en wel voornamelijk in de periode van december tot in april.

Twee vindplaatsen van de platworm Phagocata vitta in Nederland

M. TAX en T. NEVE

(Laboratorium voor Aquatische Oecologie, Katholieke Universiteit, Nijmegen)

In dit artikel worden twee vindplaatsen in Nederland gemeld van *Phagocata vitta* (Dugès, 1830), een platworm, behorende tot de familie van de Planariidae, welke in naburige landen reeds vaak is aangetroffen, maar van ons land nog niet bekend was.

Bij een onderzoek naar de grondwaterfauna werd *Phagocata vitta* door ons, samen met J. Roelofs, in een tweetal putten gevonden, respectievelijk gelegen in Breedeweg (Gld.) en Tienray (L.).

Binnen het genus *Phagocata* (Leidy, 1847) [syn. *Fonticola* (Komárek, 1926)] zijn de soorten moeilijk van elkaar te onderscheiden. Aanvankelijk werd door Dahm (1) tussen de twee van Europa bekende soorten *Phagocata vitta* (Dugès, 1830) en *Phagocata albissima* (Vejdovsky, 1882) het volgende verschil waargenomen: De eerste soort heeft een kortere penis dan de tweede. Bij de *vitta*-groep komt aan het uiteinde van de penis een holte, de zg. „cavité preputiale" voor, die bij de *albissima*-groep ontbreekt. Bovendien heeft *Ph. albissima* een